

Аутор: Милан Вукашиновић (1989), 3. разред гимназије у Лесковцу, Лесковац

Било једном на великом платну

Анализа репертоара лесковачких биоскопа 1933-1937. године

Апстракт: Рад се бави анализом репертоара лесковачких биоскопа од 1933. до 1937. године, на основу локалне штампе и рекламних материјала. Разврставањем филмова који су приказани у Лесковцу у том периоду по земљи порекла и жанру, а затим статистичком обрадом тих података, добија се слика о културном утицају који је до Лесковчана стизао преко великог платна, али и о укусу тадашње биоскопске публике и власника биоскопа.

Почетком тридесетих година XX века, првенствено због боље техничке опремљености у односу на европске земље, тржиште је било преплављено филмовима америчке продукције. На овај период у развоју филма се гледа као на златно доба Холивуда.¹ Филмска индустрија је обogaћена увођењем звука и боје.² Дотадашњи конкуренти, попут Немачке, Совјетског Савеза, Француске, западају у кризу. „Звук је споро стизао у Совјетски Савез“, те је „још 1933, совјетска филмска продукција пала на најнижи ниво у текућој деценији.“³ Иако је Немачка била технички напреднија од осталих, „први немачки звучни филмови били су незанимљиви мјузикли, а тренд ескапистичке забаве је растао пропорционално тоњењу нације у економске и политичке проблеме“⁴. Поједине земље су покушале да се боре против навале иностраних филмова законима који би регулисали промет филмова у земљи. Тако је, већ 1927. године, британски Парламент изгласао Закон о филму, који је одредио квоте у погледу броја страних филмова који се могу приказати у земљи.⁵

Слична ситуација је била и у Југославији. Увоз страних филмова био је толики да је 1931. године донет Закон о уређењу промета филмова који је налагао формирање Државне филмске централе чији су задаци били да уређује и надзире промет филмова, унапређује домаћу продукцију и „помаже васпитање и корисну пропаганду филмом“.⁶ Једна од главних одредби овог Закона прописује да 15% сваког годишњег програма морају да чине филмови домаће продукције. Уредбом о промету филмова 1934. године, краљ је утврдио процедуру регистравања и предавања филмова на цензуру, а прописано је и „везивање“ одређеног домаћег филмског материјала за страни, односно приказивање тачно одређеног домаћег филма уз тачно одређени страни, како би било осигурано поштовање самог закона.⁷ Касније, 1933. године, удео домаћих филмова обавезних на репертоару бива смањен на 5%, па су власници биоскопа имали већу слободу при избору филмова за репертоар.⁸ Једино је било потребно да региструју увезени или произведени филм и да он прође цензуру Државне филмске централе. У то време почела је модернизација биоскопа у Србији, односно прилагођавање новим

¹ Dirks, Tim, „The Golden Age of Hollywood: From 1930 to 1948“ у : *Film history of the 1930s*, <http://www.filmsite.org/30sintro.html>, (18. 9. 2006).

² Kuk, Deјvid A, *Istorija filma I*, Clio, Beograd 2005, стр. 495.

³ Исто, стр. 272.

⁴ Исто, стр. 487.

⁵ Исто, стр. 485.

⁶ „Закон о промету филмова“, *Службене новине* бр. XLVI, 5. децембар 1931, 132.

⁷ „Уредба о промету филмова“, *Службене новине* бр. 52 XX, 5. март 1932, 146.

⁸ „Измене и допуне закона о промету филмова“, *Финансијски зборник 1933/34*. 6 IV, 15. април 1933, 175.

техничким захтевима. „Ако само повучемо паралелу између садашњих биоскопа [...] и оних од пре неколико година, схватићемо огромну разлику и бићемо, бар технички задовољни великим напретком.“⁹ То потврђује и број немих филмова, којих је у лесковачким биоскопима, у посматраном периоду било свега 13, и то највише 1934, а најмање 1937. године.

У посматраном периоду су радила три стална биоскопа у Лесковцу: *Тон-биоскоп Славуј*, *Тон-биоскоп Костић* и *Биоскоп Париз*. Подаци о њиховом репертоару налазе се у два лесковачка недељника из тог периода, *Лесковачком гласнику* и *Недељним новинама*. Као извор послужио је и рекламни материјал биоскопа *Славуј* за сезону 1936/1937. Подаци о филмовима тражени су у филмској бази података на Интернету и сврстани су по земљи порекла, жанру и години производње. Овом анализом обухваћено је 190 филмова из Сједињених Америчких Држава и осам европских земаља, укључујући и Југославију.

Податке о одређеном броју филмова за које постоји реклама у новинама није било могуће пронаћи на Интернету, због непрецизности превода наслова, а притом и недостатка било каквог другог оријентира попут главних глумаца, редитеља, или земље порекла.¹⁰

Земља порекла

Држава, и поред покушаја да законским одредбама оживи домаћу кинематографију, није успела у намери да се већи број домаћих филмова приказује у биоскопима. Иако је Закон прописивао обавезних 15%, а затим 5% домаћих филмова на репертоару, у посматраном периоду их је у лесковачким биоскопима било тек 4%. Поред тога, број домаћих филмова се смањивао од 1933. године, када их је било пет, до 1937. године, када није било ниједног.¹¹

Највећи број филмова приказаних у овом периоду, тачније 43% (82 филма), био је из Сједињених Америчких Држава. То није био случај само у Лесковцу, већ и у целој Србији. „[...] Америка нас је просто засула својом сладуњавом салонском филмском индустријом [...] пуних десет година.“¹² Ово се поклапа са тадашњим стањем на светској сцени, када су од 1930. до 1937. године¹³ САД производиле годишње преко 900

⁹ Игњачевић, Милутин, „Нова сезона почиње“, *Кроз филм*, бр. 1, септембар 1934, 4.

¹⁰ Овде наводим сва та имена у оригиналу, онако како стоји у новинама.

У Лесковачком гласнику из 1935: Пас и његов пријатељ, Кукси Ле Морон, Приче из спаваће собе, Дом Шетилда, Страх и трепет, Љубавне авантуре, Ал Капоне против Џека Дејмона, Где си Мадона?, Свемир се прелама, Царичин гардист, Минут пре дванест, Песма над песмама, Провинциска девојчица, Мала с модрицом, Песма с неба, Свет се мења, Тајанствени кинески бодеж, Тања, Евино оружје, Путујући клавир, Једна партија покера, Равнодушна девојчица, Вундербар, Барон Минх у Америци, Поузданија сила, Тајне вариетеа, Синови неба, Љубав с неба.

У Лесковачком гласнику из 1936: Мамице, дете моје, Увек си у мом срцу, Пут до мога срца, Женско језеро, Ја те љубим, Ахаливер, Царица свих Руса, Весела наследница, Збогом лепи дани, Под тешком сумњом, Сикваја, Игра страсти, Донски козак, Чељускинц, Босанска рапсодија, На кратком вару, Краљица векова, Рапсодија, Розика јаше, плеше и пева, Принц рајских отока, Л'еданон, Младост за новац, Златно језеро.

¹¹ В. табелу бр. 2 у прилозима.

¹² Маријански, Живко Б, „Стварајмо домаћу филмску радност“, *Кроз филм*, бр. 3, октобар 1934, 5. (У даљем тексту: Маријански, *Кроз филм*...)

¹³ За почетну годину посматраног периода, приликом анализе стања у светској кинематографији, узео сам 1931. годину, због просечне разлике од 2 године између године производње и године приказивања филма. Види табелу бр. 3.

остварења, док ниједна друга земља није премашила број од 300 филмова. Следећа земља по заступљености је Немачка са 30% (57 филмова) приказаних у овом периоду. Оно што је карактеристично за филмове немачке продукције је да никаква правилност не може бити уочена посматрањем броја филмова у датом периоду. Тако је 1933. године приказано 45% немачких филмова (18 филмова), што је уједно био и највећи број филмова из једне земље те године. Већ следеће, 1934. године, овај број пада на 16% (4 филма), а 1935. године их има чак 37% (19 филмова). Затим је 1936. године број приказаних филмова пао на 14% (7 филмова), а 1937. године Немачка је поново била најзаступљенија са 38% (9 филмова).

Француска је, иако доста испод САД и Немачке, трећа по заступљености са 8% укупног репертоара у овом периоду (15 филмова). На четвртм месту по заступљености са 4% репертоара су СССР, Аустрија, Велика Британија и Југославија. „[...] Осећа се жива активност совјетске филмске индустрије, која је за релативно кратко време успела да на пијацу избаци знатан број добрих филмова, али је, нажалост, сасвим мали број тих филмова код нас даван.“¹⁴ Овај, као и други чланци у локалним новинама указују на то да су филмови совјетске продукције били цензурисани од стране Државне филмске централе или одбацивани од стране власника биоскопа. Осим тога, совјетски филмови су имали велики раскорак између године производње и године приказивања у Лесковцу. Док су филмови из земаља са великом заступљеношћу на репертоару, САД, Немачке и Француске, имали просек кашњења од 2 године, филмови из СССР-а каснили су у просеку 3 године. Једина земља са већим просеком кашњења била је Италија, али како су у посматраном периоду приказана само 2 италијанска филма, ово се може приписати лошем стању у њиховој кинематографији.

У последњој години посматраног периода, 1937, приметан је нагли пад броја филмова у лесковачким биоскопима. Те године их је било само 24. Нешто слично се десило и у београдским биоскопима, само две године раније. „Престонички биоскопи у прошлој сезони нису одговарали нашем очекивању.“¹⁵ За ту годину и др Петер Волк, у својој књизи Српски филм, везује смањење броја филмова и опадање квалитета биоскопа у Србији.¹⁶ Једино логично објашњење смањења броја филмова у лесковачким биоскопима је кашњење кризе која је 1935. године захватила биоскопе у већем делу Србије. Највероватније је да су лесковачки власници биоскопа успели да 1935. и 1936. одрже биоскопе живима, па је до наглог пада броја филмова на репертоару дошло тек 1937. године.

Жанрови

Према закону Краљевине Југославије, ни у једном биоскопу у овом периоду нису смели да се приказују само филмови забавног карактера. Културни филмови морали су да чине 10% сваке пројекције. Термин „културни филмови“ подразумева кратке, најчешће документарне филмове са научном, просветном, привредном, здравственом, социјалном, грађанском или националном поуком.¹⁷ У ове филмове су се убрајали и „поучни журнари актуалитета“, односно филмоване вести из света, а половину културног програма морали су да чине домаћи културни филмови.¹⁸ Како се културни филмови нису увек рекламирали, у коришћеним изворима било је података за

¹⁴ Маријански, *Кроз филм...*

¹⁵ Анђелковић, Бож. Ст, „Кроз филм“, *Кроз филм*, бр. 5, октобар 1935, 2.

¹⁶ Волк, Др Петер, *Српски филм*, Институт за филм, Београд 1996.

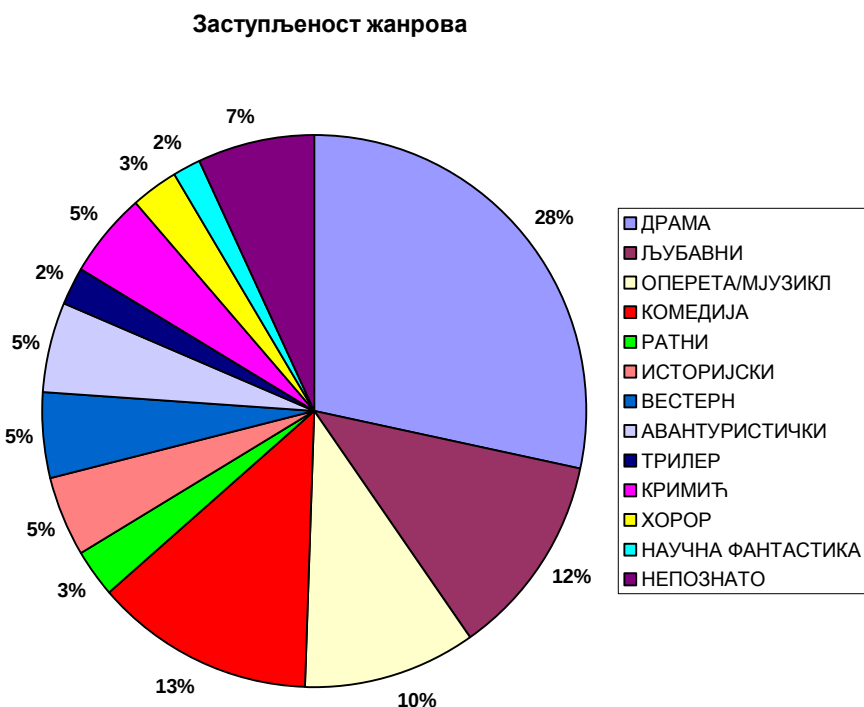
¹⁷ „Закон о промету филмова“, *Службене новине* бр. XLVI, 5. децембар 1931, 132.

¹⁸ Исто.

свега неколико њих. Од домаћих културних филмова најчешће су приказивани путописи.¹⁹ Приказана је такође и серија филмова Преглед југословенске индустрије. Поучни журнари су коришћени и за пропаганду краљевске породице.²⁰ Од страних културних филмова, најзаступљенији су филмови америчке продукције, док се само на неколико места јављају и француски филмови.

Већи део репертоара чинили су забавни филмови. Забавни филмови који су приказани у Лесковцу у датом периоду су, коришћењем базе података на Интернету, сврстани у 12 жанрова. То су: драма, љубавни, оперета-мјузикл, комедија, ратни, историјски, вестерн, авантуристички, трилер, криминални, хорор и научна фантастика. Узети су у обзир само страни филмови – њих 184. За 9% ових филмова (13 филмова) нису били доступни подаци о жанру.²¹ Такође су коришћени подаци о заступљености одређених жанрова у светској продукцији у периоду од 1930. до 1937. године.

На репертоару лесковачких биоскопа било је највише драма. У овом периоду приказане су 52 драме, што чини 28% посматраних филмова. Друге по заступљености су комедије, којих је било 24, односно 13%. Иза њих су љубавни филмови којих је било 22 (12 процената) и мјузикли (или оперете) којих је било 19 (10 процената). Јасна издвојеност ова четири жанра од осталих види се на графикону 1.²²

Графикон 1. Процентуална заступљеност жанрова од 1933. до 1937. године

¹⁹ Чаробно острво, Раб бисер горњег Јадрана (1933), Манастир Грачаница (1933).

²⁰ Њ. В. Краљ изјављује благодарност чехословачком посланику на срдачном дочеку наших Сокола у Прагу приликом соколског слета (1933), Престолонаследник Петар и краљевићи Томислав и Андреја на Бледу по снегу (1933), Снимци са погребa Њ. В. Краља Александра

²¹ Реч је о филмовима: Фантом Дурмитора (Lied der schwarzen Berge), Генерал Платов (Die Nacht der Entscheidung) који су приказани 1933; Маратонски супарници (Läufer von Marathon), Неки господин Гран (Gewisser Herr Gran), Звезда Валенције (Stern von Valencia), Лов на срећу (Jagd nach dem Glück), Париске девојчице (Paris-Girls), У име закона (Au nom de la loi), приказани 1935; Лађар с Волге (Les Bateliers de la Volga), Пољска крв (Polská krev), Сан зимске ноћи (Winternachtstraum) приказани 1936; Њен највећи успех (Ihr grosster Erfolg) и Поручник Боби (Leutnant Bobby, der teuflerskerl) приказани 1937. За податке о земљи порекла и години производње в. табелу 1.

²² За заступљеност осталих жанрова по годинама в. табелу 4. у прилозима.

Чак и да се претпостави двогодишње кашњење, Лесковац у погледу жанра није пратио иностранство. Дакле, ако се упореди 1931. година у свету са 1933. у Лесковцу, затим 1932. са 1934, 1933. са 1935. итд, види се да су у Лесковцу заступљеније биле драме, мјузикли, ратни и љубавни филмови, док су у свету, поново, биле заступљеније комедије. На први поглед, Лесковчани су волели озбиљније филмове, иако је на светском тржишту била већа потражња за комедијама. Таква статистика у свету је разумљива, због потребе људи за лаком забавом. Становници западне Европе и Северне Америке, посебно Немачке и САД-а, били су у јако тешкој економској и социјалној ситуацији, па су у филмовима тражили ведрију слику света. Међутим, иако је на лесковачим репертоарима било више драма – 50% њих је холивудске продукције. Са друге стране, драме совјетске продукције, које су углавном имале социјалну тематику и биле идеолошки обојене, нису наилазиле на одјек код публике. Један од разлога за малу заступљеност совјетских филмова на нашем репертоару био је и страх власника биоскопа од тога како ће наша публика, навикнута на салонске холивудске филмове, прихватити совјетске драме са озбиљнијом и тежом тематиком.²³ Осим тога, највећи број комедија на лесковачком репертоару био је америчке продукције.²⁴

Појава звука је „радикално променила конфигурацију филма на западу [...] Најзначајнији од свих новонасталих жанрова био је музички филм [...] [Мјузикл] прераста у водећи филмски жанр тридесетих година XX века.“²⁵ Овај жанр је заступљенији у лесковачким биоскопима, где чини 10 % репертоара, него у светској продукцији, у којој га има 6%. Највише музичких, као и љубавних филмова долазило је из Немачке, а њихова заступљеност током година била је уједначена.²⁶ Једино је код Русије и Италије приметна устаљеност одређеног жанра, тако да су у Лесковац из Италије стизали само историјски филмови, а из Русије само драме. Постојала је, такође, судећи по штампи, велика заинтересованост за научно фантастичне и хорор филмове, иако су били мало заступљени на репертоару.

Закључак

Анализом репертоара лесковачких биоскопа од 1933. до 1937. године, може се утврдити према чијем је културном утицају Краљевина Југославија била најотворенија у овом периоду, барем што се тиче филмске индустрије. Сједињене Државе су због добре техничке опремљености у ери пробоја звучног филма заузеле водећу улогу на светском филмском тржишту. Самим тим, САД добијају примат за форсирање сопствене културе и погледа на свет путем филма. Без обзира на то да ли су власници биоскопа, цензори или публика били проамерички опредељени, чињеница је да је највише америчких филмова било и на лесковачким репертоарима. Иако доста мање него амерички, на репертоару су били заступљени и западноевропски, односно немачки и француски филмови.

Ова анализа нам такође открива сврху биоскопа у очима тадашње локалне публике, односно њихове мотиве за одлазак у биоскоп. Из жанровске анализе репертоара може се закључити да је, и поред покушаја власти да користи биоскоп за образовање, информисање и пропаганду, публика доживљавала филмове првенствено

²³ Маријански, *Кроз филм...*

²⁴ У иностранству је ситуација била нешто другачија. – најзаступљеније су биле комедије, којих је било 22%, драме су, са 18%, биле на другом месту, мјузикла је било 6%, а љубавних филмова 5%. В. табелу 5 са упоређеним жанровима светске продукције и лесковачких репертоара.

²⁵ Kuk, Dejvid A, н.д, стр. 377.

²⁶ В. табеле 1 и 4.

као један вид забаве или разоноде. На репертоару је, дакле, било много више забавних него културних филмова. Највише је било лаганих америчких драма, комедија, музичких и љубавних филмова са једноставним сижеима и срећним крајем, док су, на пример, совјетски филмови, са најчешће социјалном тематиком, заобилажени од стране власника биоскопа, па и цензурисани од стране државе.

Литература:

- Kuk, Dejvid A, *Istorija filma I*, Clio, Beograd 2005.
- Волк, Др Петер, *Српски филм*, Институт за филм, Београд, 1996.
- Dirks, Tim, „The Golden Age of Hollywood: From 1930 to 1948” у : *Film history of the 1930s*, <http://www.filmsite.org/30sintro.html>, (18. 9. 2006).
- Internet Movie Database Inc., <http://www.imdb.com> (18. 9. 2006.)

Извори:

- *Лесковачки гласник* (недељник):
 - „Краљичин Ђердан“, бр. 1, 7. јануар 1933.
 - „Кино Славуј, Распоред представа“, бр. 2, 14. јануар 1933.
 - „Биоскоп Славуј, Quo Vadis?“, бр. 3, 21. јануар 1933.
 - „Славуј, Велики дупли програм“, бр. 5, 4. фебруар 1933.
 - „Славуј, две велике премијере“, бр. 6, 11. фебруар 1933.
 - „Биоскоп Славуј, Дупли програм, 20 чинова“, бр. 7, 18. фебруар 1933.
 - Кофино, др. Жаки, „Ита Рина у Лесковцу“, бр. 9, 4. март 1933.
 - „Славуј, Скамполо“, бр. 9, 4. март 1933.
 - „Ита Рина, фантом Дурмитора“, бр. 10, 11. март 1933.
 - „Тон биоскоп Костић, Генерал Платов“, бр. 11, 18. март 1933.
 - „Славуј, читај до краја“, бр. 12, 25. март 1933.
 - „Биоскоп Славуј, Земља у Пламену – Биг парад“ бр. 13, 1. април 1933.
 - „Велики успех филма Љубавна команда у Берлину“ бр. 14, 8. април 1933.
 - „Славуј, Ускршњи програм – три представе“, бр. 15, 15. април 1933.
 - „Песма, пољубац и девојка“, бр. 24, 17. јун 1933.
 - „Славуј приказује славну америчку звезду Џоану Крафорд“, бр. 26, 1. јул 1933.
 - „Тон-кино Славуј, Мараду“, бр. 27, 8. јул 1933.
 - „Славуј, Индијанци долазе“, бр. 28, 15. јул 1933.
 - „Кад срце љуби“, бр. 29, 22. јул 1933.
 - „Тон Кино Славуј“, бр. 35, 2. септембар 1933.
 - „Филмови који ће се ускоро приказивати у Лесковцу“, бр. 38, 23. септембар 1933.
 - „Филмске премијере“, бр. 39, 30. септембар 1933.
 - „Зов прашуме“, бр. 40, 7. октобар 1933.
 - „Данас до недеље – велики дупли програм“, бр. 41, 14. октобар 1933.
 - „Славуј приказује“, бр. 42, 21. октобар 1933.
 - „Код Славуја само два дана“, бр. 43, 28. октобар 1933.
 - „Славуј, Пропаст Помпеје“, бр. 44, 4. новембар 1933.
 - „Дрвени крстови“, бр. 45, 11. новембар 1933.
 - „Петак, субота и недеља, Славуј кино“, бр. 46, 18. новембар 1933.
 - „Прва филмска кино забава у Лесковцу“, бр. 47, 25. новембар 1933.

- o „Славуј приказје“, бр. 51, 23. децембар 1933.
- o „Ремек дело, Распућин“, бр. 52, 30. децембар 1933.
- o „Куда ћемо о Божићу?“, бр. 1, 5. јануар 1935.
- o „Куда ћемо сутра?“, бр. 2, 12. јануар 1935.
- o „Куда ћемо сутра?“, бр. 4, 26. јануар 1935.
- o „Куда ћемо сутра?“, бр. 5, 2. фебруар 1935.
- o „Куда ћемо сутра?“, бр. 7, 16. фебруар 1935.
- o „Куда ћемо сутра?“, бр. 8, 23. фебруар 1935.
- o „Куда ћемо сутра?“, бр. 9, 3. март 1935.
- o „Куда ћемо сутра?“, бр. 10, 16. март 1935.
- o „Куда ћемо сутра?“, бр. 11, 23. март 1935.
- o „Куда ћемо сутра?“, бр. 13, 30. март 1935.
- o „Куда ћемо сутра?“, бр. 14, 7. април 1935.
- o „Куда ћемо сутра?“, бр. 15, 13. април 1935.
- o „Куда ћемо сутра?“, бр. 16, 20. април 1935.
- o „Куда ћемо о Ускрсу?“, бр. 17, 27. април 1935.
- o „Куда ћемо сутра?“, бр. 19, 11. мај 1935.
- o „Куда ћемо сутра?“, бр. 20, 18. мај 1935.
- o „Куда ћемо сутра?“, бр. 21, 25. мај 1935.
- o „Куда ћемо сутра?“, бр. 22, 1. јун 1935.
- o „Куда ћемо сутра?“, бр. 23, 8. јун 1935.
- o „Куда ћемо сутра?“, бр. 25, 22. јун 1935.
- o „Куда ћемо сутра?“, бр. 26, 30. јун 1935.
- o „Куда ћемо сутра?“, бр. 28, 13. јул 1935.
- o „Куда ћемо сутра?“, бр. 29, 20. јул 1935.
- o „Куда ћемо сутра?“, бр. 30, 27. јул 1935.
- o „Куда ћемо сутра?“, бр. 31, 3. август 1935.
- o „Куда ћемо сутра?“, бр. 34, 24. август 1935.
- o „Куда ћемо сутра?“, бр. 35, 31. август 1935.
- o „Куда ћемо сутра?“, бр. 38, 21. септембар 1935.
- o „Куда ћемо сутра?“, бр. 40, 5. октобар 1935.
- o „Куда ћемо сутра?“, бр. 41, 12. октобар 1935.
- o „Куда ћемо сутра?“, бр. 42, 19. октобар 1935.
- o „Куда ћемо сутра?“, бр. 43, 26. октобар 1935.
- o „Куда ћемо сутра?“, бр. 44, 2. новембар 1935.
- o „Куда ћемо сутра?“, бр. 45, 9. новембар 1935.
- o „Куда ћемо сутра?“, бр. 46, 16. новембар 1935.
- o „Куда ћемо сутра?“, бр. 47, 23. новембар 1935.
- o „Куда ћемо сутра?“, бр. 48, 30. новембар 1935.
- o „Куда ћемо сутра?“, бр. 49, 7. децембар 1935.
- o „Куда ћемо сутра?“, бр. 51, 21. децембар 1935.
- o „Куда ћемо сутра?“, бр. 2, 11. јануар 1936.
- o „Куда ћемо сутра?“, бр. 4, 25. јануар 1936.
- o „Куда ћемо сутра?“, бр. 5, 1 фебруар 1936.
- o „Куда ћемо сутра?“, бр. 7, 15. фебруар 1936.
- o „Куда ћемо сутра?“, бр. 8, 22. фебруар 1936.
- o „Куда ћемо сутра?“, бр. 10, 7 март. 1936.
- o „Куда ћемо сутра?“, бр. 11, 14. март 1936.
- o „Куда ћемо сутра?“, бр. 12, 21. март 1936.
- o „Куда ћемо сутра?“, бр. 13, 28. март 1936.

- o „Куда ћемо сутра?“, бр. 15, 11. април 1936.
- o „Куда ћемо сутра?“, бр. 17, 25. април 1936.
- o „Куда ћемо сутра?“, бр. 18, 2. мај 1936.
- o „Куда ћемо сутра?“, бр. 19, 9. мај 1936.
- o „Куда ћемо сутра?“, бр. 20, 16. мај 1936.
- o „Куда ћемо сутра?“, бр. 21, 23 мај 1936.
- o „Куда ћемо сутра?“, бр. 22, 30. мај 1936.
- o „Куда ћемо сутра?“, бр. 23, 6. јун 1936.
- o „Куда ћемо сутра?“, бр. 24, 13. јун 1936.
- o „Куда ћемо сутра?“, бр. 25, 20. јун 1936.
- o „Куда ћемо сутра?“, бр. 26, 27. јун 1936.
- o „Куда ћемо сутра?“, бр. 28, 11. јул 1936.
- o „Куда ћемо сутра?“, бр. 36, 5. септембар 1936.
- o „Филм који се приказује“, бр. 37, 12. септембар 1936.
- o „Куда ћемо сутра?“, бр. 43, 24. октобар 1936.
- o „Филм који се приказује“, бр. 44, 7 новембар 1936.
- o „Славуј“, бр. 45, 14. новембар 1936.
- o „Куда ћемо сутра?“, бр. 46, 21. новембар 1936.
- o „Епизода“, бр. 50, 19. децембар 1936.
- o „Мачје шапе“, бр. 51, 26. децембар 1936.
- o „Франкенштајнова невеста“ бр. 1, 7. јануар 1937.
- o „Мајчице“, бр. 2, 16 јануар 1937.
- o „Не заборави ме“, бр. 3, 23. јануар 1937.
- o „Славуј Тонкино, Љубимац богова“, бр. 5, 14. фебруар 1937.
- o „Филмске новости, Осмо чудо света, Кинг Конг“, бр. 17, 1. мај 1937.
- o „Љубимац жена“, бр. 19, 15. мај 1937.
- o „Анђео Аеродрума“, бр. 22, 5 јун 1937.
- o „Славуј, Провала у Конгу“, бр. 24, 19 јун. 1937.
- o „Славуј, данас од 19:15 часова“, бр. 27, 10. јул 1937.
- o „Највећи успех филма спасилац човеченства, Луј Пастер“, бр. 28, 17. јул 1937.

■ *Недељне новине (недељник)*

- o „Мадам Батерфлај“, бр. 5, 4. фебруар 1934.
- o „Тон Кино Костић., дупли програм“, бр. 6, 11. фебруар 1934.
- o „У знаку крста“, бр. 7, 18. фебруар 1934.
- o „Филм Пут у живот“, бр. 13, 1. април 1934.
- o „Тон биоскоп Славуј, љубав и страст“, бр. 27, 8. јул 1934.
- o „Кроз Лесковац“, бр. 34, 26. август 1934.
- o „Кроз Лесковац“, бр. 35, 2. септембар 1934.
- o „Кроз Лесковац“, бр. 37, 16. септембар 1934.
- o „Филмови копји долазе, Тихи Дон“, бр. 38, 23. септембар 1934.
- o „Кроз Лесковац“, бр. 43, 38. октобар 1934.
- o „Кроз Лесковац“, бр. 46, 25. новембар 1934.
- o „Кроз Лесковац“, бр. 48, 16. децембар 1934.
- o „Кроз Лесковац“, бр. 1, 7. јануар 1935.
- o „Царевић“, бр. 2, 17. јануар. 1935.
- o „Тон биоскоп Костић, 30 дана принцеза“, бр. 3, 24. јануар, 1935.
- o „Клеопатра“, бр. 8, 28 фебруар 1935.

- Славуј, Тон Кино (програм репертоара за сезону 1936/1937.), лична колекција Милорада Станковића.
- Анђелковић, Бож. Ст, „Кроз филм“, *Кроз филм*, бр. 5, октобар 1935.
- Маријански, Живко Б, „Стварајмо домаћу филмску радиност“, *Кроз филм*, бр. 3, октобар 1934, 5.
- Игњачевић, Милутин, „Нова сезона почиње“, *Кроз филм*, бр. 1, септембар 1934.
- „Закон о промету филмова“, *Службене новине XLVI*, 5. децембар 1931, 132.
- „Уредба о потребу филмова“ *Службене новине 52 XX*, 5. март 1932, 146.
- „Измене и допуне закона о промету филмова“ *Финансијски зборник 1933/34*. 6 IV, 15. април 1933, 175.

Прилози

Табеле и графикони

Табела 1. Списак свих филмова, наслова оригинала, жанрова, године приказивања, године производње и разлика између њих.

ИМЕ ФИЛМА	НАСЛОВ ОРИГИНАЛА	ЗЕМЉА ПОРЕКЛА	ЖАНР	ГОДИНА ПРИКАЗИВАЊА	ГОДИНА ПРОИЗВОДЊЕ	ГОДИНЕ КАШЊЕЊА
Пред матуrom	Pred maturitou	Чехословачка	Драма	1933.	1932.	1
Краљичин ђердан	Le collier de la reine	Француска	Историјски	1933.	1929.	4
Salto Mortale	Salto Mortale	Француска	Драма	1933.	1931.	2
Дрвени крстови	Les Croix de bois	Француска	Ратни	1933.	1932.	1
Дон Кихот	Don Quixote	Француска	Авантуристички	1933.	1933.	0
Фантом	Lied der schwarzen Berge, Das	Немачка		1933.	1932.	1
Дурмитор а	Die Nacht der Entscheidung	Немачка		1933.	1931.	2
Генерал Платов	Scampolo, ein Kind der Straße	Немачка	Љубавни	1933.	1932.	1
Скамполо	Liebeskommando	Немачка	Љубавни	1933.	1931.	2
Љубавна команда	Gitta entect ihr Herc	Немачка	Љубавни	1933.	1932.	1
Кад срце љуби	Wenn die Liebe Mode macht	Немачка	Љубавни	1933.	1930.	3
Љубав, ди	Zwei in einem Auto	Немачка	Љубавни	1933.	1932.	1
катор моде	Mein Leopold	Немачка	Љубавни	1933.	1932.	1
У двоје је лепше	Die Fünf verfluchte Gentlemen	Немачка	Авантуристички	1933.	1932.	1
Мој Леополд	Wolga Wolga	Немачка	Драма	1933.	1928.	5
Доживљај и у	Die Grosse	Немачка	Драма	1933.	1931.	2
Тунису						
Волга-Волга						
Велика						

атракција Њена су уста мој сан Жена и дипломат а Песма, пољубац и девојка Хусари долазе	attraktion Der Träumende Mund Der Frauendiplom at Ein Lied, ein Kuss, ein Mädel Kasernenzaub er	Немачка	Драма	1933.	1932.	1
Распућин	Rasputin, Damon der Frauen	Немачка	Драма	1933.	1932.	1
Ујак из Америке Продана невеста	Man braucht kein Geld Die Varkaufte Braud	Немачка	Оперета/Мјузикл	1933.	1932.	1
Чар валцера Романса- две	Traum von Schöbrunn	Немачка	Ратни	1933.	1931.	2
љубави Мадона подземни х Апаша	Romance	Немачка	Историјски	1933.	1931.	2
Песма југа	Paid	Немачка	Комедија	1933.	1932.	1
Земља у пламену- Биг Парад Зов прашуме	The Rouge Song	Немачка	Комедија	1933.	1932.	1
Мараду	The Big Parade	Аустрија	Оперета/Мјузикл	1933.	1932.	1
Индијанц и долазе Шпијунаж а	Trader Horn	САД	Драма	1933.	1930.	3
Песма Кубе Quo vadis?	East of Borneo	САД	Драма	1933.	1930.	3
Пропаст Помпеје Мелодија 1000 острва	The Indians Are Coming	САД	Оперета/Мјузикл	1933.	1930.	3
Од вуне до одела Хусарски капетан	The Spy	САД	Ратни	1933.	1925.	8
Танго и румба	The Cuban Love Song	САД	Авантуристички	1933.	1931.	2
Манастир Грачаниц а	Quo Vadis?	САД	Авантуристички	1933.	1931.	2
Еротикон	Ultimi giorni di Pompeii, Gli	Италија	Историјски	1933.	1925.	8
	Мелодија 1000 острва	Италија	Историјски	1933.	1926.	7
	Од вуне до одела	Југославија	Љубавни	1933.	?	0
	Хусарски капетан	Југославија		1933.	?	0
	Танго и румба	Југославија		1933.	?	0
	Манастир Грачаница	Југославија		1933.	?	0
Еротикон	Erotikon	Чехословач	Драма	1934.	1929.	5

Дворац на југу Пат и Паташон међу дивљацама	Das Schloss im Süden	Немачка	Љубавни	1934.	1933.	1
Тајфун	Pat und Patachon als Schwiegersöhne	Немачка	Љубавни	1934.	1927.	7
На пољу части	Polizeiakte 909	Немачка	Кримић	1934.	1933.	1
Пут у живот	Im Geheimdienst	Немачка	Кримић	1934.	1931.	3
Тихи Дон	Putyovka v zhizn	Русија	Драма	1934.	1931.	3
Песма моје чежње	Tikhiy Don	Русија	Драма	1934.	1931.	3
Љубав и страст	Unfinished Symphony	Велика Британија	Историјски	1934.	1934.	0
Црвеноко си демон	Љубав и страст	Југославија	Љубавни	1934.	1932.	2
Школа љубави	Red Hair	САД	Комедија	1934.	1928.	6
Песма за тебе	The Way to love	САД	Комедија	1934.	1933.	1
	My Song for You	САД	Комедија	1934.	1934.	0
Збогом љубави	Goodbye Love	САД	Комедија	1934.	1933.	1
Мистерија а џунгле	The Jungle Mystery	САД	Авантуристички	1934.	1932.	2
Нагана	Nagana	САД	Драма	1934.	1933.	1
Бура	The Tornado	САД	Драма	1934.	1924.	10
Мадам Батерфлај	Madame Butterfly	САД	Драма	1934.	1932.	2
Франкенштајн	Frankenstein	САД	Хорор	1934.	1931.	3
Играчица Бони	Dance, Fools, Dance	САД	Кримић	1934.	1931.	3
Ја сам бегунац	I Am a fugitive from a Chain Gang	САД	Кримић	1934.	1932.	2
Краљ цигана	Rey de los Gitanos, El	САД	Оперета/Мјузикл	1934.	1933.	1
Силом младожења	Sleepless Nights	САД	Оперета/Мјузикл	1934.	1933.	1
У знаку крста	the Sign of the Cross	САД	Историјски	1934.	1932.	2
Клеопатра	Cleopatra	САД	Историјски	1934.	1934.	0
Буфало Бил	Battling with Buffalo Bill	САД	Вестерн	1934.	1931.	3
Маратонски супарници	Läufer von Marathon, Der	Немачка		1935.	1933	2
Неки господин Гран	Gewisser Herr Gran, Ein	Немачка		1935.	1933.	2

Звезда Валенциј е	Stern von Valencia, Der	Немачка		1935.	1933.	2
Лов на срећу	Jagd nach dem Glück, Die	Немачка		1935.	1930.	5
Љубав у снегу	Liebe im Schnee	Немачка	Љубавни	1935.	1929.	6
Пролећна песма	Liebesfrühling	Немачка	Љубавни	1935.	1933.	2
Волим те а не знам те	Ich kenn´ dich nicht und liebe dich	Немачка	Љубавни	1935.	1934.	1
Злато	Gold	Немачка	Научна фантастика	1935.	1934.	1
Ф.П.1 не одговара	F.P.1 antwortet nicht	Немачка	Научна фантастика	1935.	1932.	3
Борба за љубав једне жене	The Prizefighter and the Lady	Немачка	Кримић	1935.	1933.	2
Трагови у снегу	Sprung in den Abgrund	Немачка	Кримић	1935.	1933.	2
Царевић	Der Zarevitsch	Немачка	Оперета/Мјузикл	1935.	1933.	2
Жена која зна шта хоће	Frau, die weiß, was sie will, Eine	Немачка	Оперета/Мјузикл	1935.	1934.	1
Земља сунца	Land des Lächelns, Das	Немачка	Оперета/Мјузикл	1935.	1930.	5
Роман једне ноћи	Roman einer Nacht	Немачка	Комедија	1935.	1933.	2
Лов на Месец	Heinz im Mond	Немачка	Комедија	1935.	1934.	1
Љубав у Венециј и	Nacht in Venedig, Eine	Немачка	Комедија	1935.	1934.	1
Подвезиц е царице	Ich und die Kaiserin	Немачка	Комедија	1935.	1933.	2
Под лажним именом	Flüchtling aus Chicago, Der	Немачка	Трилер	1935.	1934.	1
Фраскита	Frasquita	Аустрија	Љубавни	1935.	1934.	1
Краљ арене	King of the Arena	САД	Вестерн	1935.	1933.	2
Краљица	Queen	САД	Драма	1935.	1933.	2
Кристина	Christina	САД	Драма	1935.	1934.	1
Балеро	Bolero	САД	Драма	1935.	1934.	1
Пут у неповрат	The Road to Ruin	САД	Драма	1935.	1934.	1
Масакре	Massacre	САД	Драма	1935.	1934.	1
Без жена	No More Women	САД	Драма	1935.	1934.	1
Нана	Nana	САД	Драма	1935.	1934.	1
Ескадра смрти	I Cover the Waterfront	САД	Драма	1935.	1933.	2
Гранд хотел	Grand Hotel	САД	Драма	1935.	1932.	3

Ескимо	Eskimo	САД	Драма	1935.	1933.	2
Принцеца	Tonight Is	САД	Драма	1935.	1933.	2
Нађа	Ours	САД	Драма	1935.	1933.	2
Бела	The White	САД	Драма	1935.	1933.	2
сестра	Sister	САД	Драма	1935.	1934.	1
Мадам	Madame	САД	Драма	1935.	1934.	1
Дибари	DuBarry	САД	Драма	1935.	1934.	1
20000						
година у	20,000 Years	САД	Кримић	1935.	1932.	3
Синг-	in Sing Sing	САД	Кримић	1935.	1932.	3
Сингу						
Галипољ	Tell England	САД	Ратни	1935.	1931.	4
е						
Плаћена	Going	САД	Оперета/Мјузикл	1935.	1933.	2
љубав	Hollywood	САД	Оперета/Мјузикл	1935.	1933.	2
Љуби ме	Love Me	САД	Оперета/Мјузикл	1935.	1932.	3
ноћас	Tonight	САД	Оперета/Мјузикл	1935.	1932.	3
Мулен						
руж	Moulin Rouge	САД	Комедија	1935.	1934.	1
Ноћас						
или никад	Tonight or	САД	Комедија	1935.	1931.	4
Фра	Never	САД	Комедија	1935.	1931.	4
Диаволо	The Devil's	САД	Комедија	1935.	1933.	2
Синови	Brother	САД	Комедија	1935.	1933.	2
пустиње	Sons of the	САД	Комедија	1935.	1933.	2
30 дана	Desert	САД	Комедија	1935.	1933.	2
принцеца	Thirty Day	САД	Комедија	1935.	1934.	1
Нисам	Princess	САД	Комедија	1935.	1934.	1
анђео						
Рајски	I'm No Angel	САД	Комедија	1935.	1933.	2
греси						
Црвени	Trouble in	САД	Комедија	1935.	1932.	3
вагон	Paradise	САД	Комедија	1935.	1932.	3
Живот	Red Wagon	Велика Британија	Драма	1935.	1933.	2
Хенрика						
VIII	The Private	Велика Британија	Драма	1935.	1933.	2
Приватни	Life of Henry	Велика Британија	Драма	1935.	1933.	2
живот	VIII.	Велика Британија	Драма	1935.	1933.	2
Дон						
Жуана	The Private	Велика Британија	Драма	1935.	1934.	1
Париске	Life of Don	Велика Британија	Драма	1935.	1934.	1
девојчице	Juan	Велика Британија	Драма	1935.	1934.	1
У име						
закона	Paris-Girls	Француска	Драма	1935.	1929.	6
Песма о						
срећи	Au nom de la	Француска	Драма	1935.	1932.	3
Сама	loi	Француска	Драма	1935.	1932.	3
	Pesnya o	Русија	Драма	1935.	1934.	1
	shchastye	Русија	Драма	1935.	1934.	1
	Odna	Русија	Драма	1935.	1931.	4
На капији	На капији	Југославија	Драма	1935.	1932.	3
Оријента	Оријента	Југославија	Драма	1935.	1932.	3
Битка	The Battle	Велика Британија	Драма	1936.	1934.	2
Пропаст						
и	Things to	Велика Британија	Научна фантастика	1936.	1936.	0
препород	Come	Велика Британија	Научна фантастика	1936.	1936.	0
света						
Мелодија	Melody of My	Велика Британија	Оперета/Мјузикл	1936.	1936.	0
срца	Heart	Велика Британија	Оперета/Мјузикл	1936.	1936.	0
Ноћ у						
Монте	Monte Carlo	САД	Авантуристички	1936.	1934.	2
Карлу	Nights	САД	Авантуристички	1936.	1934.	2

Калиенте	In Caliente	САД	Комедија	1936.	1935.	1
Мала госпођица	Little Miss Marker	САД	Комедија	1936.	1934.	2
Модерна времена	Modern Times	САД	Комедија	1936.	1936.	0
Мачје шапе	The Cat's- Paw	САД	Комедија	1936.	1934.	2
Погранич ни град	Bordertown	САД	Кримић	1936.	1935.	1
Заувек твоја	Forever Yours	САД	Вестерн	1936.	1930.	6
Истина побеђује	The Fugitive Sheriff	САД	Вестерн	1936.	1936.	0
Браћа прашуме	Mystery Mountain	САД	Вестерн	1936.	1934.	2
Прст судбине	Wheels of Destiny	САД	Вестерн	1936.	1934.	2
Вива Вила!	Viva Villa!	САД	Вестерн	1936.	1934.	2
Осуђена да воли	Smilin' Through	САД	Љубавни	1936.	1932.	4
Женино оружје	Wife vs. Secretary	САД	Љубавни	1936.	1936.	0
Брачна ноћ	The Wedding Night	САД	Љубавни	1936.	1935.	1
Црна соба	The Black Room	САД	Хорор	1936.	1935.	1
Тајанстве на кућа	The Black Cat	САД	Хорор	1936.	1934.	2
Невидљи ви човек	The Invisible Man	САД	Хорор	1936.	1933.	3
Враголан и	The Triflers	САД	Драма	1936.	1924.	12
Гроф Монте Кристо	The Count of Monte Cristo	САД	Драма	1936.	1934.	2
Динки	Dinky	САД	Драма	1936.	1935.	1
Кућа у 56. улици	The House on 56th Street	САД	Драма	1936.	1933.	3
Хлеб наш насушни	Our Daily Bread	САД	Драма	1936.	1934.	2
Вртлог	Whirlpool	САД	Драма	1936.	1934.	2
Заробље ници	The Prisoner of Shark Island	САД	Драма	1936.	1936.	0
Јадници	Les Miserables	САД	Драма	1936.	1935.	1
Зелени домино	Domino vert, Le	Француска	Трилер	1936.	1935.	1
Тарас Буљба	Taras Boulba	Француска	Љубавни	1936.	1936.	0
Лађар с Волге	Les Bateliers de la Volga	Француска		1936.	1936.	0
Дама с камелија ма	Dame aux camélias, La	Француска	Драма	1936.	1934.	2
Лукреција Борџија	Lucrece Borgia	Француска	Историјски	1936.	1935.	1

Пољска крв	Polská krev	Чехословач ка		1936.	1934.	2
Блудница	Ulicnice	Чехословач ка	Комедија	1936.	1936.	0
Војни бегунац	Dezertir	Русија	Драма	1936.	1933.	3
Петрогра дске беле ноћи	Peterburgskaya a noch	Русија	Драма	1936.	1934.	2
Бура	Groza	Русија	Драма	1936.	1934.	2
Код Белог коња	Im weißen Rößl	Аустрија	Оперета/Мјузикл	1936.	1935.	1
Епизода	Episode	Аустрија	Драма	1936.	1935.	1
Плес у Савоји	Ball im Savoy	Аустрија	Драма	1936.	1935.	1
Карло Кавели	Hohe Schule	Аустрија	Драма	1936.	1934.	2
Плавоко а Кармен	Blonde Carmen, Die	Немачка	Оперета/Мјузикл	1936.	1935.	1
Дете среће	Glückskinder	Немачка	Комедија	1936.	1936.	0
Сан зимске ноћи	Winternachtstr aum	Немачка		1936.	1935.	1
Вариете	Varieté	Немачка	Љубавни	1936.	1935.	1
Зов прашуме	Dschungel ruft, Der	Немачка	Авантуристички	1936.	1936.	0
Невидљи ви фронт	Die Unsichtbare Front	Немачка	Ратни	1936.	1932.	4
Мајчице	Kleine Mutti	Немачка	Драма	1936.	1934.	2
Прича о Лују Пастеру	The Story of Louis Pasteur	САД	Драма	1937.	1935.	2
Франкен штајнова невеста	Bride of Frankenstein	САД	Хорор	1937.	1935.	2
Ескападе	Escapade	САД	Љубавни	1937.	1935.	2
Сјене сумње	Shadow of doubt	САД	Трилер	1937.	1935.	2
Царев гласник	The Emperor's Candlesticks	САД	Трилер	1937.	1937.	0
Строгоф	The Soldier and the Lady	САД	Авантуристички	1937.	1937.	0
Тарзан	Tarzan the Ape Man	САД	Авантуристички	1937.	1932.	5
Кинг Конг	King Kong	САД	Авантуристички	1937.	1933.	4
Товаришч	Towaritch	Француска		1937.	1935.	2
Црни анђео	Les Anges Noir	Француска	Драма	1937.	1937.	0
Маерлинг	Mayerling	Француска	Историјски	1937.	1936.	2
Ла ви паризјон	La Vie Parisienne	Француска	Љубавни	1937.	1936.	1
Москва	Weg nach Shanghai, Der	Немачка	Драма	1937.	1936.	1
Шангај	Falsche Ehemann, Der	Немачка	Комедија	1937.	1931.	6

Госпођица адвокат Славуј Петровграда	Mädchen in Weiss	Немачка	Оперета/Мјузикл	1937.	1936.	1
Циганска рапсодија	Kaiserwalzer	Немачка	Оперета/Мјузикл	1937.	1933.	4
Мазурка	Wenn die Musik nicht wär	Немачка	Оперета/Мјузикл	1937.	1935.	2
Цар Калифорније	Mazurka	Немачка	Оперета/Мјузикл	1937.	1935.	2
Њен највећи успех	Kaise von Kalifornien	Немачка	Вестерн	1937.	1936.	1
Љубитељ жена	Ihr grosster Erfolg	Немачка		1937.	1934.	3
Љубавни шапати	Ich Liebe alle Frauen	Немачка	Оперета/Мјузикл	1937.	1935.	2
Поручник Боби	Es flüstert die Liebe	Аустрија	Љубавни	1937.	1935.	2
Не заборави ме	Leutnant Bobby, der teuferskerl	Аустрија		1937.	1935.	2
	Forget me Not	Велика Британија	Драма	1937.	1936.	1

**ПРОСЕК
ГОДИНА
КАШЊЕЊА:**

2

Табела 2. Број филмова из појединих држава од 1933. до 1937. године.

	1933.	1934.	1935.	1936	1937.	1933-1937
САД	9	16	24	25	8	82
РУСИЈА	0	2	2	3	0	7
ФРАНЦУСКА	4	0	2	5	4	15
НЕМАЧКА	18	4	19	7	9	57
ВЕЛИКА БРИТАНИЈА	0	1	3	3	1	8
ЧЕХОСЛОВАЧКА	1	1	0	2	0	4
АУСТРИЈА	1	0	1	4	2	8
ИТАЛИЈА	2	0	0	0	0	2
ЈУГОСЛАВИЈА	5	1	1	1	0	8
УКУПНО	40	25	52	50	24	191

Графикон 2. Број филмова из појединих држава од 1933. до 1937. године.

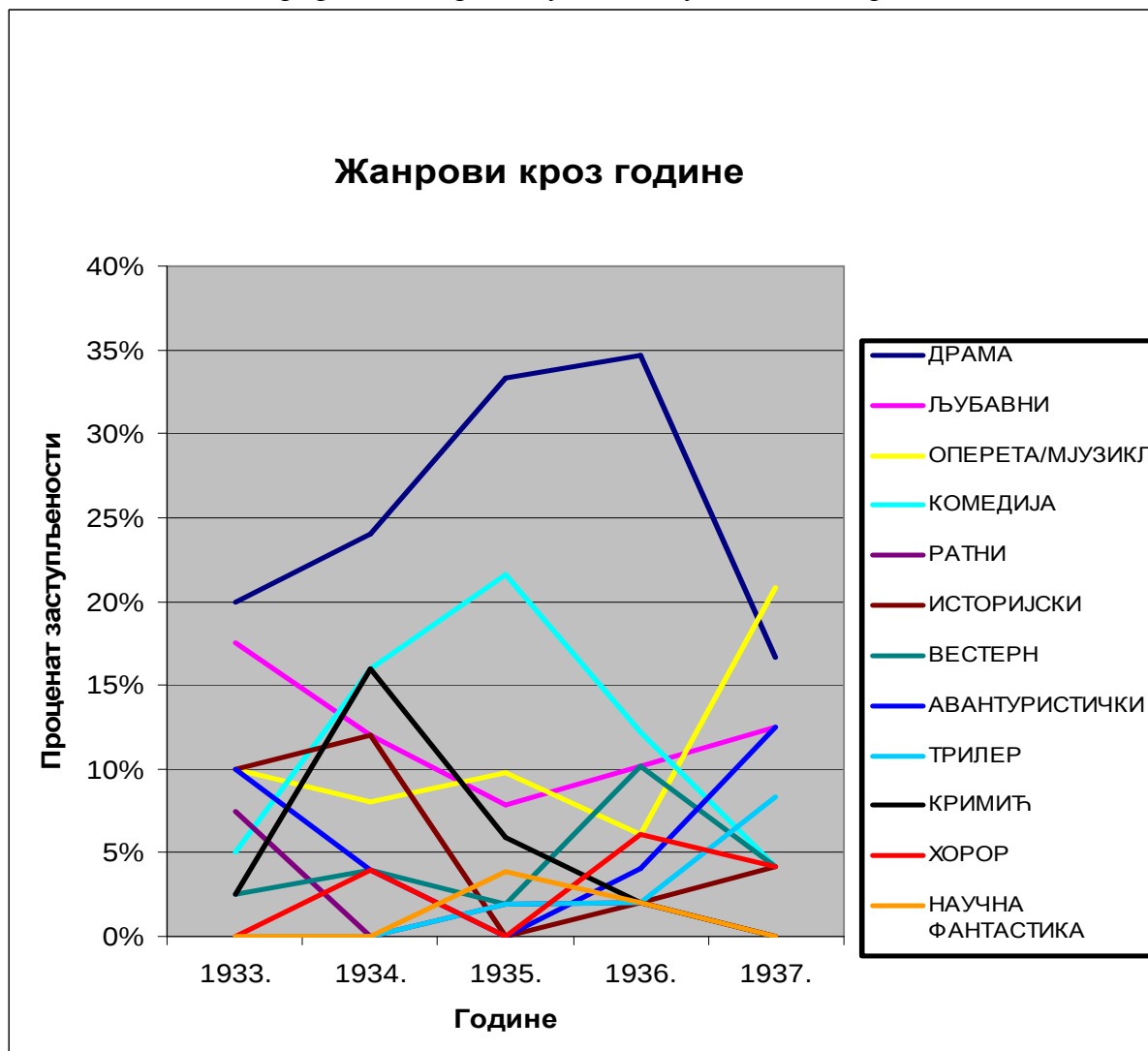
Табела 3. Просечне године кашњења.

	1933.	1934.	1935.	1936.	1937.	1933-1937
Чехословачка	1	5	-	1	-	2
Немачка	2	4	2	1	2	2
САД	3	2	2	2	2	2
Русија	-	3	3	2		3
Француска	2	-	5	1	1	2
Велика Британија	-	0	2	1	1	1
Аустрија	1	-	1	1	2	1
Италија	8	-	-	-	-	8

Табела 4. Процентуална заступљеност жанра.

	1933.	1934.	1935.	1936.	1937.	1933-1937
ДРАМА	20%	24%	33%	35%	17%	28%
ЉУБАВНИ	18%	12%	8%	10%	13%	12%
ОПЕРЕТА/МЈУЗИКЛ	10%	8%	10%	6%	21%	10%
КОМЕДИЈА	5%	16%	21%	12%	4%	13%
РАТНИ	8%	0%	2%	2%	0%	3%
ИСТОРИЈСКИ	10%	12%	0%	2%	4%	5%
ВЕСТЕРН	3%	4%	2%	10%	4%	5%
АВАНТУРИСТИЧКИ	10%	4%	0%	4%	13%	5%
ТРИЛЕР	0%	0%	2%	2%	8%	2%
КРИМИЋ	3%	16%	6%	2%	0%	5%
ХОРОР	0%	4%	0%	6%	4%	3%
НАУЧНА ФАНТАСТИКА	0%	0%	4%	2%	0%	2%
НЕПОЗНАТО	3%	0%	12%	6%	13%	7%

Графикон 3. Процентуална заступљеност жанра.

Табела 5. Процентуална заступљеност жанрова на репертоару и светском тржишту.

	Драма	Комедија	Љубавни	Вестерн	Кримић	Оперета/Мјузикл	Ратни
Проценат укупне заступљености жанра у овом периоду	18%	22%	5%	5%	4%	6%	1%
У лесковачким биоскопима	28%	13%	12%	5%	5%	10%	3%

Закони и уредбе

— 1913 —

соли са изменама и допунама од 23 јануара 1899, од 26 јануара 1900, од 29 априла 1902 и од 23 априла 1904 и Закон о установљењу нових државних монопола на жигане, петролеум, хартију за цигарете и алкохол са изменама и допунама од 23 јула 1928, од 1 маја 1902 и од 23 априла 1904.

(3) До сада важећи прописи, издани на основу закона поменутих у претходном ставу 1, остају на снази, у колико нису противни овоме закону, све докле док се не укину или измене на начин одређен овим законом.

(4) У колико се који закон, уредба, наредба, правилник или распис позива на прописе закона о монополу дувана, закона о монополу соли и закона о установљењу нових државних монопола, имају се подразумевати прописи овога закона.

(5) Ступањем на снагу овога закона престају важити одредбе свих осталих закона, који су у супротности са наређењима овога закона.

§ 146.

Монополска управа може, у условима за производњу, увоз, прераду и продају монополисаних предмета предвидети новчане казне, које овим законом нису предвиђене. Овакве се казне извршују по прописима овога закона.

§ 147.

Ближе одредбе за извршење овог закона прописује министар финансија на предлог Монополске управе. Он ће прописати монополски кривични поступак и издавати опште прописе за тачно и правилно примењивање наређења овога закона.

§ 148.

Овај закон ступа у живот и добива обавезну снагу четири месеца од дана његовог обнародовања у „Службеним новинама“.

5 децембра 1931 године
Београд

Министар финансија,
Д-р Мил. Р. Ђорђевић с. р.
Видео и ставио Државни печат,
чувар Државног печата,
Министар правде,
Д-р Драг. С. Којић с. р.

АЛЕКСАНДАР с. р.

Претседник Министарског савета
и Министар унутрашњих послова,
П. Р. Живковић с. р.

668.

— МИ —

АЛЕКСАНДАР I

по милости Божјој и вољи Народној
КРАЉ ЈУГОСЛАВИЈЕ

На предлог Претседника Нашег Министарског савета и Нашег Министра унутрашњих послова проглашујемо и прописујемо:

ЗАКОН

О УРЕЂЕЊУ ПРОМЕТА ФИЛМОВА

§ 1.

За радње које се баве увозом филмова из иностранства или производњом филмова у земљи,

у циљу даље продаје или другог привредног искоришћавања, потребна је дозвола у смислу одредаба Закона о радњама.

Министарство трговине и индустрије издаје дозволу у споразуму са Министарством унутрашњих послова, а по саслушању Државне филмске централе.

§ 2.

Најдаље у року од једног месеца од дана ступања овог Закона на снагу образоваће се Државна филмска централа као посебна подручна установа Министарства унутрашњих послова. Њу сачињавају и то:

Шеф Централног Пресбирора при Претседништву Министарског савета као претседник, и по један претставник Министарства унутрашњих послова, Просвете, Трговине и индустрије, и Социјалне политике и народног здравља, као и претседник Удружења сопственика Кинематографа у Краљевини Југославији и претседник савеза произвођача филмова у Краљевини Југославији. Претставнике поменутих министарстава постављају надлежни министри, било из круга чиновника или из круга културних радника.

§ 3.

Задатак Државне филмске централе је:

- 1) да уређује и надзире увожење и производње као и промет филмова;
- 2) да унапређује домаћу филмску производњу; и
- 3) да помаже васпитање и корисну пропаганду филмом.

§ 4.

Средства Државне филмске централе су:

- 1) приходи предвиђени у § 8;
 - 2) приходи од новчаних казни предвиђени у § 10; и
 - 3) кредити предвиђени Државним буџетом.
- Од прихода из тачке 1 и 2 образоваће се код Државне хипотекарне банке текући рачун, којим ће руководити Државна филмска централа, у циљу постизавања задатака из § 3.

§ 5.

Ближе одредбе о организацији и раду Државне филмске централе, о наградама њених чланова и службеника, као и о руковању и утрошку њених средстава из тачке 1 и 2 претходног параграфа, прописује Министар унутрашњих послова.

§ 6.

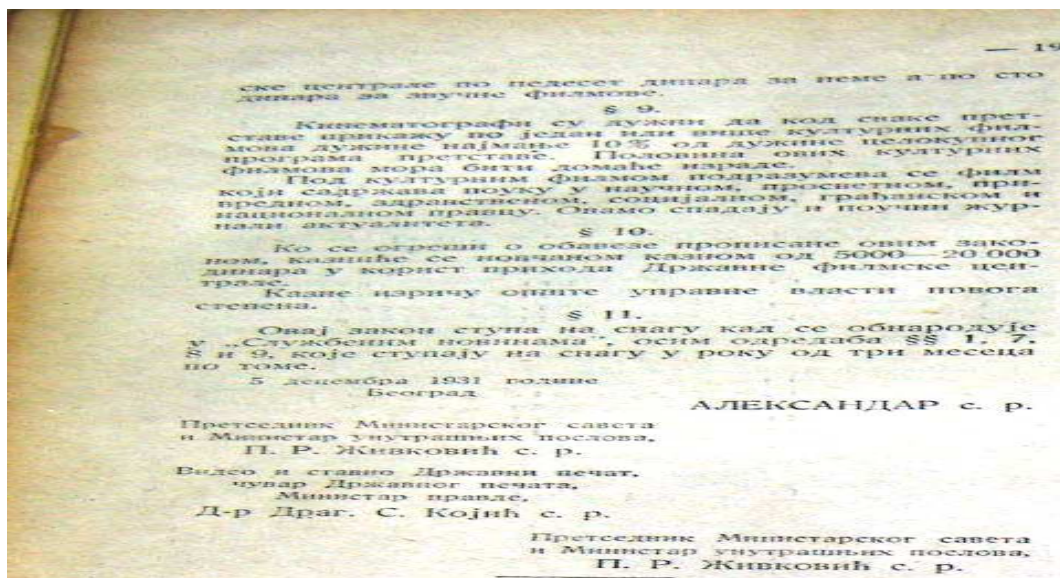
Сви филмови који су намењени промету, морају се регистровати код Државне филмске централе, преко које ће се давати на цензуру и од ње враћати сопственицима.

§ 7.

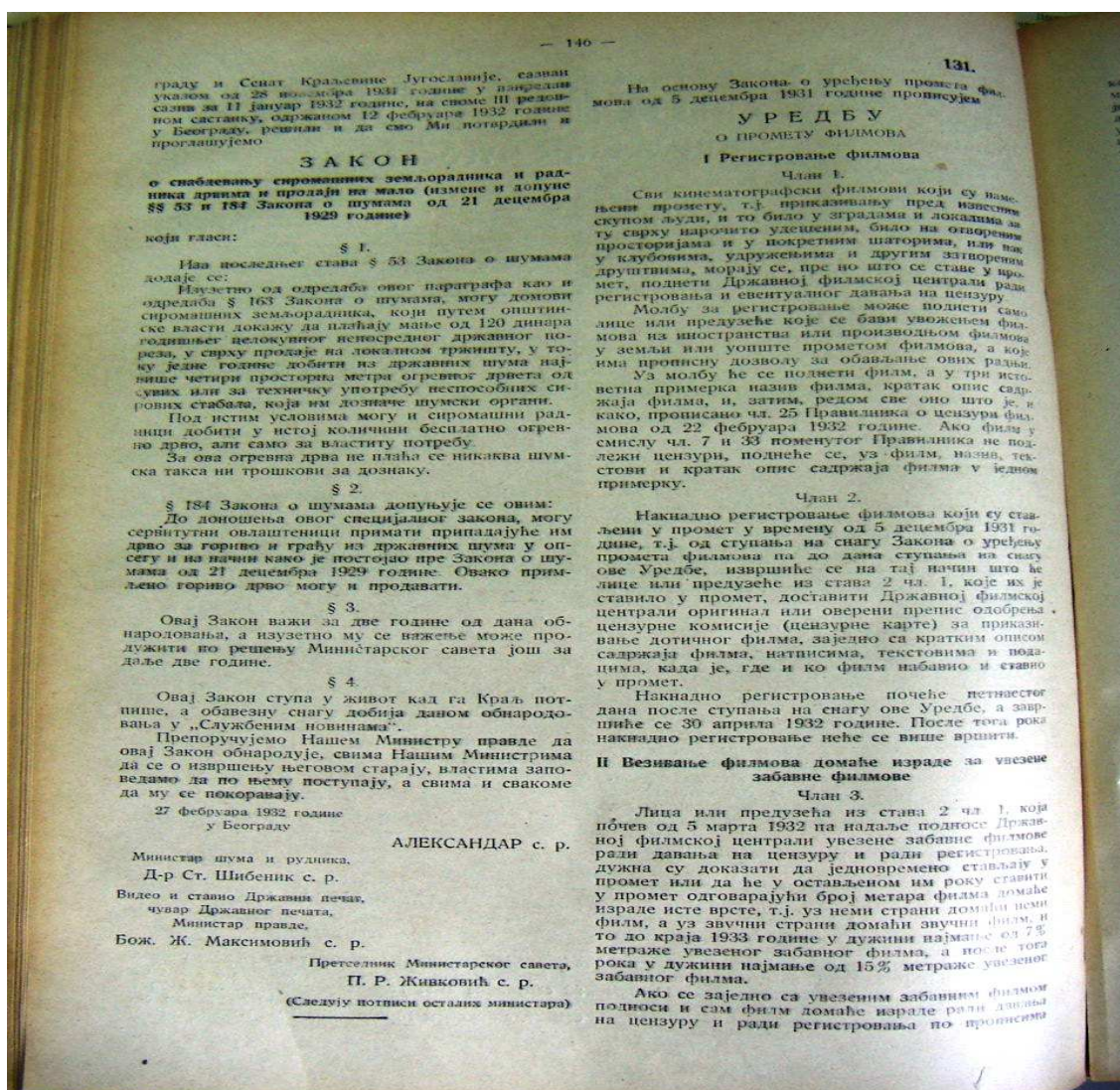
За сваких 1000 метара увезеног забавног филма до краја године 1933, увозник је дужан да набави или произведе и стави у промет најмање 70 метара, а после тога времена најмање 150 метара филма домаће израде, и то за увезене неме филмове немог а за звучне звучног филма.

§ 8.

Увозници који најаве да не могу испунити услов из претходног параграфа, дужни су да за сваки метар домаћег филма који би требало да набаве или произведу, плате у корист Државне филм-

„Закон о промету филмова“, Службене новине бр. XLVI, 5. децембар 1931, 132.

који важе за цензурирање и регистравање филмова, лице или предузеće из става 2 чл. 1 дужно је доказати да је одговарајућу метражу филма домаће израде само израдио или дао изградити у земљи, или га непосредно или посредно набавио од домаћег произвођача, као и да власник таквог филма пристаје да се тај филм веќе искључиво за филмове увезене од стране тога лица или предузећа.

Ако увозник подноси страни забавни филм друго лице или предузеће из става 2 чл. 1 једино време не узимају за његов увезени филм одговарајућу метражу филма домаће израде. Такође и у другом случају имају се поднети докази да је дотично лице или предузеће тај домаћи филм само израдио или дало изградити у земљи, или га непосредно или посредно набавио од домаћег произвођача, као и да власник тога филма пристаје да се тај филм веќе искључиво за филмове, које подноси увозник.

Члан 4.

Државна филмска централа водиће рачуна о обавезама лица или предузећа из става 2 чл. 1 у погледу везивања филмова домаће израде за увезене забавне филмове и вршиће са њима обрачунавање најдаље свака три месеца. Ако при обрачунавању укупна метража филмова домаће израде, која је до тада стављена у промет, у сразмери према метражи увезених забавних филмова, који су до тада стављени у промет, пређе прописани минимум од 7%, односно од 15% почев од 1 јануара 1934 године, вишак се може дотичном лицу или предузећу на његову молбу урачунати за увоз нових забавних филмова. Ако се приликом обрачунавања покаже да је укупна метража филмова домаће израде мања од 7%, односно од 15% почев од 1 јануара 1934 године, дотично лице или предузеће положиће за разлику законом предвиђену суму новца, и то код Државне хипотекарне банке, а за рачун Државне филмске централе.

Члан 5.

За увезени забавни филм не може се везати филм домаће израде који цензура није одобрила или за који се утврди да је у целини или у деловима већ био везан за који други увезени забавни филм.

Члан 6.

Државна филмска централа води нарочити регистар филмова, у који уноси филмове како стране тако и домаће са њима везане редом којим су достављени ради регистравања. Уз регистар води индексе филмова одвојено за поједина лица или предузећа из става 2 чл. 1.

За филмове који подлеже цензури Државна филмска централа приликом регистравања уноси своју потврду у цензурну карту и цензурну книжицу, да је подносилац филма испунио све обавезе прописане Законом о уређењу промета филмова и овом Уредбом.

За филмове који не подлеже цензури Државна филмска централа своју потврду о извршеном регистравању уноси у нарочиту регистарску карту, која важи као дозвола за приказивање филма.

III Приказивање културних филмова

Члан 7.

Ради проверавања да ли је у свему извршена обавеза приказивања културних филмова (§ 9 За-

кона о уређењу промета филмова), Државна филмска централа издаје образце, у којима ће кинематографи тачно испуњавати за сваку претставу све рубрике тога обрасца.

Тачност података унетих у ове рубрике осматрају органи опште управне власти првог степена одређени у чл. 14 Правилника о цензури филмова од 22 фебруара 1932 године.

Кинематографи су дужни да ове образце попуње и наредно оверене достављају Државној филмској централ у року који им је Државна филмска централа оставила за њихово подношење. Ови рокови не могу бити дужи од три месеца.

На основу образаца, Државна филмска централа вршиће проверавање и обрачунавање обавеза кинематографа у погледу приказивања културних филмова и утврђивање да ли су те обавезе испуњене.

Члан 8.

Вишкове метраже у приказивању културних филмова при појединим претставима може Државна филмска централа урачунати на корист других претстава не дирајући у начелну обавезу приказивања културних филмова у свакој претстави.

Члан 9.

Један исти културни филм могу приказивати највише два пута у једној години они кинематографи који мењају забавни програм једанпут недељно, највише три пута они који мењају програм два пута недељно, а највише четири пута они кинематографи који мењају забавни програм три или више пута недељно.

Члан 10.

У року од 14 дана после ступања на снагу ове Уредбе, кинематографи су дужни доставити Државној филмској централ списак из кога ће се видети: име и седиште кинематографа (бановина, срез, место, улица, број куће), име и стан сопственика, закупца и управитеља кинематографа, име и стан оператора, назив апаратуре, дозвола надлежне власти за обављање кинематографске радње у овереном препису, број седишта и стајалишта, редовне и ванредне цене улазница, да ли је кинематограф уређен за приказивање немих или звучних филмова, и да ли у последњем случају стварно приказује звучне филмове, да ли приказује искључиво филмове или даје у програму и друге приредбе, у које дане у недељи одржава претставе и колико претстава дневно, колико пута мења програм недељно или месечно.

IV Опште и завршне одредбе

Члан 11.

Одлуке по Закону о уређењу промета филмова и по овој Уредби доносе се на седницама Државне филмске централе већином гласова присутних чланова. У случају једнаке поделе гласова одлучује глас председника. Да би Државна филмска централа могла решавати, морају бити у седишци најмање четири члана.

Одлуке потписује председник.

Члан 12.

Надзор над тачним примењивањем прописа Закона о уређењу промета филмова и ове Уредбе врши Државна филмска централа непосредно или преко опште управне власти којој се она буде за то обратила.

Члан 13.

Општа управна власт првог степена изриче казну због повреде прописа Закона о уређењу промета филмова, пошто од Државне филмске централе добије потребан извештај, и извештава о томе Државну филмску централу.

Члан 14.

Ова Уредба ступа на снагу кад се обнародује у „Службеним новинама“.

Ш.бр. 10989
4 марта 1932 године
у Београду

Министар унутрашњих послова,
Д-р М. Сршкић с. р.

УРЕДБА

132.

„Уредба о промету филмова“ Службене новине бр. 52 XX, 5. март 1932, 146.

Пећски, Дренички, Подримски и Ракованички.
7) У закону о промету филмова од 5 децембра 1931 чине се ове измене и допуне:

а) § 2 мења се и гласи:

„При Министарству трговине и индустрије постоји Државна филмска централа као самостална установа. Ближе одредбе о њезином саставу и раду као и о руковању и утрошку њених средстава донеће Министар трговине и индустрије.”

б) §§ 5, 7 и 8 укидају се.

в) Први став § 9 мења се и гласи:

„Кинематографи су дужни да код сваке представе прикажу и по један или више филмова културне садржине. Кинематографи су дужни да у својим редовним програмима прикажу и филмове домаће израде и то најмање 5% од дужине тих програма приказаних свака три месеца. Код кинематографа са свакодневним преставама, који мењају своје програме мање од шест пута у месецу Министар трговине и индустрије може да повиси тај проценат домаћих филмова до 10% у колико буде довољно домаће продукције.”

5.000.— до 20.000.—” долази

„Измене и допуне закона о промету филмова“ Финансијски зборник 1933/34. 6 IV, 15. април 1933, 175.

Рекламни материјал

У понедељак и наредних дана рекордни програм метро голдвин мајер гала сезоне

тон филм који оставља далекопоза себе све највеће шлагере од поставке кинематографије. Филм о херојским подвизима легендарног мексиканског јунака Панчо Виле који је ослободио Мексико уз звуке „кукораче“.

Девет месеци снимања - 100 кадра - 200 гитара - 10.000 статиста - 100.000 војника, 4.000.000 долара трошкови овог снимања.

У улози ПАНЧО ВИЛЕ, легендарног јунака Мексика

Валас Бириа

У осталим улогама:

Фај Фреј, Катрин Де Мил,
Јозеф Шилкраут.

БЛАВУ

ТОН КИНО

ВОЈВОДЕ ПУТНИКА 73

Нашим цењеним муштеријама!

Састав наше продукције за наступајућу сезону 1936-37 је резултат нашег дугогодишњег искуства.

Сви филмови представљају изабрану есенцу Немачке, Француске, Енглеске, Америчке и Аустрске продукције. Најбољи глумци и режисери, при драматурзи света, у нашим филмовима као: Пројаст и препород Света, Вива Вила, Тарас Буцба, Лафарс Волге, Царев гласник (Мих Строгов) не заборави ме, Једини, Невидљиви Човек, Очи чарне, Кло Кло (Љубавне Мелодије) Невидљиви фронт, Мајчице Епизода, Мелодија срца, Дантеов Плакао, Причање, Циганска рапсодија, Анђео аеродрума, Љубимац богова, Франкенштајнова невеста, Код белог коња, Њен највећи успех Варијете, Крик света, Даму с Какелијама, Индијски надгробни споменик, Омок, товариш, Маерлинг (трагедија Рудолфа Хабзбурга).

Револуционарна свадба (две спротице) Бизмарк, Кар Цајлифорије, Есканаде, Чаробни звуци, Ла ви Паризијон, Звуци младости и т. д. Особита је посвећена пажња избору Силеја. Изабрани су по могућности само познати романи, позоришни комади, опере и опсете, које ће без сумње наћи на одобравање публике. Једино ми смо у стању да ценим публици пружимо тако комплетан избор филмова са најновијим Старовима света: Енглеских, Немачких, Француских, Америчких, Холандских, о чему ћете се осведочити и надало се да истој нећете ускратити Ваше одобравање и очекујемо Вас на нашим преставама.

Нова штампарња — Лесковаз

Отварамо пред сезону

Од данас уторак 18 авг. вечерња од 9:15 часова.
У среду 19 августа дневна од 3, и вечерња од 9:15
часова и наредних дана од 9:15 часова.

Грандиозну, визионарну слику
будућности приказује нам

Александар Корда

данас неоспорибо највећи проду-
цент и режисер света, који своја ре-
мер дела ствара у Енглеској, у филму

Пропаст и препород света

по роману N. G. WELLSA „Things to come“...

Овај филм, најимпозантнији који је икада продуцирала енглеска
филмска производња, уједно је највећи филм, који је створио Алек-
сандар Корда са својим штабом. Трошкови продукције износеће
фантастичну своту од 250.900 енгл. фунти — око 60.000.000 дин.

Осим запослених глумаца и режисера ради већ 16 месеци штаб
од 120 техничких стручњака, инжењера и архитеката на овом филму.
Господин Кленленн пише нам из Лондона: Управо сам виде не-
колико делова овога филма, међу њима сцене из рата године 1970)
у којем је уништен Лондон плинским бомбама, бактеријама, отро-
вима, сцене у којима видимо последње овог најстрашнијег рата
хисторије човечанства, изумирање читавих народа...

Особита предност за Вашу публику је околност да филм има мало
чјалоба. Он је препун напетости, акције, пророчанских погледа
у будућности...

Улазна цена: ложа 10 дин., I место 7 дин.
СЛАВУЈ ТОН КИНО

Београдска штампа о
филму:

ПРОПАСТ И ПРЕПОРОД СВЕТА

У овом филму видимо нешто зби-
ља ново, нешто што само једна бујна
машта може да пружи. Па ипак, има
ту нечега и од истине: смак света
путем будућег рата, у коме ће не
сумњиво употребити страховита уни-
штавајућа средства — експлозија,
отровни гасови итд. Једно од нај-
страшнијих биће „летећа кугла“, како
је Велс назива, бацили куге којима
ће бити заступ свет из авиона.

Биле то прави помор, Уништење
науке и цивилизације и кретање вар-
варства, враћање силе и насиља, пра-
на песнице. Уништење свих култур-
них и социјалних тековина. Царство
бде и дивљанства завладаће светом.
По Велсу то ће почети 1945 године.

Укратко, Велс нам открива живот
будућности. Има ли он право? а
Занаста, даће ли до рата несумњив-
но је да ће он бити страшен. Можда
страшнији него што га замислила Велс.
То ипак неће бити часно и витешка
борба, већ једно бесомучно уништа-
вање. Но Велс нас теши откривајући
нам после тога своју будућност чо-
вечанства, рат рату, новини триумф
науке и цивилизације, вечни мир на
земљи и почетак освајања васионе:
први пут на месец, пут једног залу-
бљеног пара.

Без обзира на основаност или несо-
снованост Велсове замисли, технич-
ка обрада овог филма збиља заслу-
жује дивљење. Фантастични пројекти
подземних градова савештачким су-
нцем, изглед будућих људи, будућих
авиона, општа електрификација све-
га у вези са људским животом пре-
вазилази машту. Људи су постали
савршени, више не болују, не мрзе
се међусобно. Бескрајна срећа...
Али претстоји освајање васионе.
Дакле, починка никада.

Централни књижевник и учесник
G. Wells покушава у својој књизи
„Лик ствари које долазе“ да раски-
не вела, којима је застрти буду-
ћност света.

По овој књизи сликањем је фи-
антаслички по својој лејди, свој
изрази, својим трешковима и сик
успеху:

Пропаст и препород света

1940 ?

1950 ?

1960 ?

1965 ?

— Рушевине — остаци примитивног
живота — бегство —

1970-2054

Доказак „Були пазуха“ са дру-
гог планета, који је раније ускр-
из рушевина старе цивилизације

2055

Продор у свемир

И овај филм London film Productie
који м се поноси читава енглес-
филмска индустрија, доносимо ва-
м! Створио га је генијални ALEXAN-
DER KORDA у сарадњи са N. G. WELLS
а режију је водио WILLIAM CAMERO
MENZIES.

Главну јесењу сезону отварамо
овет са X. Г. Весовом роман
Невидљиви чове

општа сензација.

Славуј, Тон Кино (програм репертоара за сезону 1936/1937.), лична колекција
Милорада Станковића.